

СТАНОВИЩЕ

от

проф. д-р Ивайло Кринчев – НМА „Проф. Панчо Владигеров“

за дисертационния труд на

Ваня Симеонова Монева – докторант самостоятелна форма на обучение към Катедра „Музикален фолклор“ при АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив,

с научен ръководител: проф. д-р Костадин Михайлов Бураджиев

на тема

„Съвременни интерпретации на песни за женски народен хор“

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“, направление 8.3. Музикално и танцово изкуство

Представеният за защита дисертационен труд (*който включва: Увод, 3 глави, Заключение, Приноси, Библиография, Азбучно приложение на използваните цитати* в общ обем от 107 стр.) е художествено-творческа докторантура, чийто автор е един от еталоните за съвременно високо професионално диригентско творчество в интерпретациите на песни за женски народен хор. Това предопределя високата стойност на такъв тип изследвания, почиващи на емпиричен подход, базиран на многогодишен професионален опит. Зад богатата творческа биография на Ваня Монева стои солидно музикално образование, започнало от най-ранна детска възраст и преминало през средното музикално училище в гр. Русе със специалност пиано до дипломирането с отличие в НМА „Проф. Панчо Владигеров“ със специалност „Хорово дирижиране“ в класа на проф. Васил Арнаудов. До „*проектът на живота ми – хорът с новото наименование „Ваня Монева“*“, както тя сама го определя, е била главен художествен ръководител и диригент на „Космически гласове от България“, „Мистерия на българските гласове“, Женски народен хор при БНР, представителен смесен хор „Алеко Константинов“, Хор на софийските девойки, представителен смесен хор „Петко Стайнов“ гр. Казанлък, както и редица други хорови формации в гр. София, Лом и Стара Загора. Нейното творчество е провокирало най-представителните български композитори да създадат творби, посветени на едноименната хорова формация, а с иновативното си мислене показва, как един женски народен хор може да бъде третиран като блестящ инструмент в различни жанрови измерения. Носител е на редица престижни български и международни музикални награди, между които „Кристално огърлие“ и „Кристална лира“ на СБМТД, „Музикант на годината“ и „Класика в другите жанрове“ на АLEGRO виваче, „Златно петолиние“ на СБК, „Златно перо“ за принос към българската култура, първа награда на международния хоров конкурс „Нека пеят народите“ на Европейското радио, награда ЕСНО на немските музикални продуценти за компакт – диска Bulgarian Soul с Веселина Кацарова и др.

Преподавател е в НМА „Проф. Панчо Владигеров“ по „Вокални камерни ансамбли“, „Народен хор“, „Дирижиране народен хор“ и „Вокална методика“.

Уводът конкретно, точно и ясно излага мотивите за избор на темата, обект, предмет и цел на изследването. Дефинирана е изследователската теза и са формулирани методите и задачите, които дисертантът си поставя за разрешаване в нейна защита. Още тук е направена заявка за надграждане на дефинициите на термина „интерпретация“ *„както се знае, има два типа интерпретация – на нотните партитури (физическите обекти) и на музикалните елементи (понятията).....превръщането на писмените знаци в чуваеми тонове и звуци, както и съчетанието в концертната реализация, включва богата палитра от сетива и сетивни нюанси – зрение, слух, сугестия, многопосочно въздействие върху първосигнални и второсигнални комплекси в мозъчната кора“* (стр.4).

В Първа глава „Народният хор – специфика и проблеми“ е изследвана хронологията на възникване на първите фолклорни ансамбли в България и хоровите колективи към тях. Етапите на повишаване на професионалната им квалификация паралелно с усложняването на композиторските обработки и приобщаването на голям кръг слушатели от различни населени места към новите форми на живот на музикалния фолклор. Ваня Монева показва задълбочено познаване на творчеството на множество български композитори, които развиват и влияят върху развитието на хоровите обработки за фолклорни състави, както и регионалната свързаност и диалектните стилови белези на някои от тях. Отделено е внимание на спецификата на фолклорните хорове, различията и признаците, които ги определят като „народен“ и комплексната компетентност, която трябва да притежават диригентите. *„В подкрепа на ръководителите идват както емпирическите наслаждания, певиците, играещи роля на „демонстрационни еталони“, така и създадената вече литература по проблемите, засягащи вокално – педагогическата работа...“* (стр.14). *„Според спецификата на партитурата, диригентът може да възлага една партия да изпълнява функцията на друга за по-добър баланс... ..В някои случаи, хорът може да се раздели на толкова гласа, колкото е неговата численост (в партитури с алеаторни моменти)“* (стр.17). В тази глава бих поставил специален акцент върху опита на докторантката да разгледа и представи дефинитивно различни диригентски портрети на водещи интерпретатори в жанра в няколко направления: психо – емоционален облик, интерпретаторски решения относно звуковата емисия, визуалното представяне и жанрово – стилистичната компилация. Така е изведено и съждението, че *„ако акцентът в съчетанието „композитор-диригент“ в първите десетилетия от развитието на народно-песенното хорово изкуство пада върху първата дума от словосъчетанието, то съвременето променя поредността в „диригент-композитор“* (стр.34).

Втора глава „Интерпретацията в хоровото фолклорно изкуство“ проследява развитието жанра „обработка“ и влиянието на съвременните явления върху него. Посочват се факторите, които определят специфичните изисквания на работата на диригента с народен хор, както и изискванията към професионалните фолклорни хорове и

интерпретацията в контекста на съвременното третиране на тези формации. *„Развитието на музикално изразните средства и усложняването на композиционната фактура, създават интерпретационни проблеми, с което нараства ролята на диригента при претворяване на всяка съвременна музикална творба.“* (стр.4)

В трета глава „Съвременни концертни интерпретации на песни за женски народен хор“ Ваня Монева подробно разглежда факторите, които определят избора и структурирането на концертните програми на база личния си опит. *„Актуалността на концертните програми се търси в няколко основни направления: съвременни произведения, включително и премиерни изпълнения, комбиниране на народния хор с различни инструментални формации – симфоничен оркестър, струнен квартет, класически духов инструмент, комбиниране на различни жанрови изпълнители, претворяване на репертоар от друг стил периметър, лична интерпретация на песни от „класиката“ на българския фолклор“* (стр.55).

Дисертационният труд е подкрепен с библиографски цитирания от 150 източника, които прегледно са описани в азбучна панорама. Изцяло приемам формулираните от докторантката изводи и приноси и убедено препоръчвам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Ваня Симеонова Монева.

проф. д-р Ивайло Кринчев